

POCETAJ BÓH

ČASOPIS EVANGELSKICH SERBOW

2. čislo

Budyšin, februar 1965

Lětnik 15

Hrono na mały rózka 1965

Komuž je wjele date, pola toho budže so wjele pytać; a komuž je wjele poručene, wot toho budže so wjele požadać. (Luk. 12, 8)

Jezus rěči w zwisku našeho teksta wo swěrnym a njeswěrnym wotročku. Knjěz je přez kraj čahnył a je swoje kubło wotročkej přepodał. Što tón nětko čini? Budže so swěru starać wo wšitko, štož je jemu poručene? Abo budže wón dowěru swojeho Knjeza njewužitnje wužiwać a rjeknyć w swojej wutrobje — tak steji w štučkach do našeho hrona —: „Mój knjěz so dlji přinć.“ A wón počnje bić wotročkow a džowki, tež jěsć a pić, haj samo wopije so. A hdyž nětk knjěz njenadžicy zaso přinđze a swojeho wotročka tajkeho namaka, jeho wučěri a „jemu jeho mzdu da z njeswěrnymi“. A potom praji Jezus, zo tón, kiž je knjězowu wolu znał a njeje po jeho woli činił, budže jara šwikany, a tón, kiž njeje jeho wolu znał, tón budže mjenje šwikany. Potajkim šwikany budže každy njeswěrný wotroček, ale wono dže po zasadze, kotruž Jezus w našim měsacnym hronu tak mjenuje: „Komuž je wjele date, pola toho budže so wjele pytać, a komuž je wjele poručene, wot toho budže so wjele požadać.“

Potajkim, hdyž je nam wulke kubło a wulki dar dowěrjeny, mamy so tež tutoho dara hódni wopokazać a z wulkej swěrnosću to činić, štož je nam nadate. To je hižom we wšědnym žiwjenju tak. Wot wobdarjeného šulerja so wjace žada hač wot druhich. Wot wulkeho wuměla na polu hudźby so lěpša a rjeiša hra wočakuje hač wot jednoreho herca. A tak je to wšudžom. A tak je to wosebje tež na polu wěry.

Zamołwjec před Bohom mamy so wšitcy. Ale sudzić budže tola Bóh na wšelake wašnje a ze wšelakej měru, wězo nic samowólnje, ale po tym, kaž je křesćan dary wužiwał, kotrež su jemu dowěrjene. Jedyn swoju Bibliju derje znaje, ma wysoke pónaće wo Boze a wo Božich wěcach, wón so wjele modli a so tež přeco jako swěrný křesćan wuznawa. Wězo budže wot tajkeho wjace požadany, hižom we wočomaj swěta, hakle prawje pak před Božimaj wočomaj. Čim lěpje Božu wolu znaješ, čim wjetšu zamołwitosć maš, so po njej měć! „Přetož štož wě dobre činić a nječini, tón ma hrěch.“ Njeh je naša nutrna próstwa:

„Mój Božo, spožč wšak móc, zo křesćijan bych wostał, we skutku křesćijan, nic jeno mjeno dóstał.

Swěrný hač do smjerće

Viktor Hájek

550. spominanje Husoweho spalenja (6. 7. 1415) dawa nam přičinu k tomu, zo bychmy znowa přemysleli wo jeho wosobje a wo jeho swědčenju. Wo Husu je so wjele pisało a rěčało. Ale njeje hišće bjez wužitka, hdyž w tutym jubilejnym lěće někotre wěcy sej wobnowimy a dopominamy so toho, što je wo Husu wosebje wažne, a što je tež za nas wuznamne a wužitne.

Husto so prašamy, čehodla su runje wulcy čłowjekojo w žiwjenju dyrbjeli tak wjele čerpieć, čehodla je jich žiwjenje poľne tajkeje tragiki. Je to tak było, zo su dyrbjeli wjele čerpieć dla swojeje wulkosće abo nawopak, su so z wulkimi čłowjekami stali, dokelž su tak wjele čerpili? Stare grekske tragedije běchu tu druhu možnosć za prawu spóznanu, přetož jich přeswědčenje běše, zo čerpenje čłowjeka čisći a jeho čehnje k wyšinam. A tež swjate Pismo rěči wo tym, zo tyšnosć přinjese sčerpliwosć, sčerpliwosć pak zhonjenje, zhonjenje pak nadžiju. By to mylenje było, bychmy sej myslili, zo bě žiwjenje mištra Jana Husa jenož sama tragika wot započatka hač do kónca. Jeho čerpenje přinđze hakle w poslednich lětach jeho žiwjenja, hdyž je był stajeny před rozsudne prašenje, hač ma čekać, přeměnić so, kompromis sćiněć abo wostać při poznatej wěrnosći, njeh so stanje, štož chce, a budže-li trěbne samo přeciwo cylemu swětej. To njebě lóhke rozsudženje za njeho. Dyrbimy sej přemyslić, zo čí, kotřiž stachu přeciwo njemu, běchu čestni ludžo, zdžělani čłowjekojo, reprezentanća tehdomnišije towaršnosće, tak rjec blyšć tehdomnišeho kulturneho swěta. A wón steji přeciwo nim sam, cyle sam. Njemóžeše so přeco za njemylneho dźeržec a snadž jeho druhdy tyšeše prašenje: Njemylu so? Nimaju snadž tola woni prawo? Kajke hoberske mocy wěry běchu k tomu trěbne, zo so njeby zašmjatał ale wostał kruty. A Hus njeběše ani rebel w swojim wašnju ani worakawa heja. To je překwapjace a njezrozumliwe po powšitkownje čłowjeskich myslach

Njeje přewjele prajene, hdyž rěka, zo ležeše w drugej połojcy 14. lěstotka nad Ewropje čma. Za nas wěrja-

cych čłowjekow je wohańbjace, hdyž dyrbimy to přiznawać, přetož bě to cyrkej, kotraž knježeše tehdom nade wšěm. Nad kralemi a statami, nad kulturu a wumělstwom, nad čłowjeskej towaršnosću a čłowjeskim swědomjom. Cyrkej stejše runje tak móčna při brjóhach adriatskeho morja kaž při brjóhach Poľnocneho morja (Nordsee).

Je styskno prajić, zo je to cyrkej była. Mjenowaše so po Chrystusu, ale běše daloko wot Chrystusa zdalena. Hdyž čitamy a slyšimy powěse wo tamnej skaženej cyrkwi, potom druhdy dwělujemy, hač njeje w tutych powěsčach přewjele prajene. My wšak wěmy, što dočini propaganda, a ta je wěsće wukonjowała swoje džělo tež w časach reformacije. Ale hórše je, zo eksistuje hamtska akta cyrkwy sameje, akta, kotraž pisa radšo ľahodnišo hač zo by wěc pohorsila. Praski arcybiskop Jan z Ještejna prikaza wokoło lěta 1380 wizitaciju w swojej arcidiecezy. Wukonjał je ju arcybiskop Pawoł z Janowic. Akta tuteje wizitacije je wuchowana. Z nich spóznamy, zo běše powšitkowne wašnje, zo docyła fararjo njepřebywachu na swoich farach, ale jězdžachu do města na zabawu. Či, kotřiž běchu doma, husto docyła njewukonjachu Božu službu. Běchu dopokazane přikłady, zo fararjo předawachu cyrkwinske kubło a wužiwanju dostate pjenjezy sami za sebj. Za službu sakramentow požadachu wulke plaćizny, a tak so wobohačichu. Při spowědži žadachu pjenjezne pokuty, kotrež sej schowachu. Za pjenjezy dawachu wodawanje tež wučinjenym zlostnikam. Stachu so tež pady, zo fararjo schowachu paducha, kotryž čekaše před sudniskimi organami. Duchowni požčachu swojim wosadnym pjenjezy za njeslyšanu daň. Nosychu při sebi brónje a wužiwanju je při hadrowanju w korěmje. Wopilstwo, hrače a reje běchu pola fararjow wšědne. A najwjac je so přeciwo šěstej kazni hrěšilo. W jednym wokrjesu z 39 fararjami běchu při jednej wizitaciji 16 wobskorženi dla zleje njepóćiwosće. Někotři mějachu na swoich farach lubki. A to dyrbjachu wjednicy luda być, kotřiž mějachu jemu z přikladom być. Kak dyrbi to hakle mjez chudym a njeswědomnym ludom być?

Ale tutón lud tu a tam žada po lěpšich wjednikach a započa sebi sam pomoc wobstarać. Su znate přikłady, zo je lud fararja wučěrił z korěmy,

Ja wěm, zo tón, kiž skutk wot mjena wottorha, přinć nihdy njemóže do twojoh' kralestwa. La.

zo bychu jeho z namocy wuchowali před njepečiwosći. A hdyž so něhdze pokaza dobry duchowny, potom čahachu čłowjekojo k njemu ze wšěch stronow, zo bychu jeho slyšeć móhli.

Do takich wobstejnoscow přinǎdže do Prahi młody student z južnych Čech, zo by so wukublał na uniwersiće za fararja. Wo jeho młodosći nje-wěmy ničo wěsteho. Poprawom jenož to, zo so narodži w Husinecu pola Prachatic, a zo so tohodla pozdžišo k jeho krčeńskemu mjenu Jan přidawa hišće mjeno Hus. Jako léto jeho narodzenja mjenuje so powšitkownje léto 1369. Do Prahi přinǎdže 1386, tak bě jemu někak 17 lět. Měješe chude studentske léta. Wón so žiwješe ze službu w cyrkwjach. Postupowaše w studijach jara spěšnje. W léće 1393 bě hižom z bakalarejom Božeho słowa. 1396 sta so z mištrom „swobodnych uměni“.

Druzy pola nas na wopyće

Podal Gerhard Wirth

(Pokročowanje)

Na serbski cyrkwiniski dzeń bě tež hišće naš luby česki přecel farar dr. teol. Jelinek k nam přijě. Horliwy Słowjan, z kotrymž běch so léto prjedy w Černilowje po wobliču zeznał, wo čimž běch wam hižom rozprawjał. Wón je Čech runjewon tak derje kaž Polak. Wón wjele dopisuje do pól-skich nabožnych nowin a časopisow. A my však smy w Pomhaj Böh tež hižom jeho rjany nastawk wo Černilowje čitali. Tak běchmy nětko „Trabant“ polny ludži. Farar Pawoł Tomko z mandželskej, dr. Jelinek a ja. Póndželu wo serbskim cyrkwin-skim dnju, 29. junija, jědžechmy po-połdnju do Radworja. 29. junija – to je swjeden Pětra a Pawoła – katol-ski swjaty dzeń powšitkownje a za kóždeho Pětra a Pawoła. Wyše teho hišće dzeń mjeninow. A tak přinǎdžechmy do najrjeńšeje swjeden-skeje serbskeje zabawy z Radwor-skim fararjom a basnikom Józefom Nowakom do Hantušec něhdy bur-skeho statoka, to rěka, statok však ma hišće burski napohlad, ale wón je tak rjec na wumjeńku. Mjez hospodliwej swójbu smědzachmy so sobu za wulke kulojte blido zesýdać. Ceće tutoho domu, Marja Kubašec, naša znata a nam tak luba serbska spisowaćelka a dr. med. Tielmanowa-Kubašec z Chasowa tam tež běštej. To běše powědanje a rozprawjenje, rozpominanje serbsko-narodnych a serbskich literarnych prašenjow. Našej přecelej běštaj džakownaj, zo móžeštaj so tu pola Hantušec zeznać z wuznamnymaj wosobomaj serbskeho kulturneho žiwjenja. Po mje-nje znaještaj Marju Kubašec a Józefa Nowaka a nětk smědžeštaj w dobrej a žiwěj bjesadže so z nimaj bliže zeznat. Młoda Hantušowa, džowka nje-boh Radworskeho kantora Andrickeho, kotrehož bratr Mikławš Andric-ki ma wuznamne mjeno jako serbski spisowaćel, tuta młoda Hantušowa je z nami wutrobnje spřecelena jako něhduša Njeswaćidlska wučerka. Wo-na při swojich domjacnych a swójb-nych džětach zastara zastojnstwo kantorki při Radwórskej cyrkwi.

Léto 1393 bě wot bamža jako „hnadne léto“ pomjenowane. Bě to léto, w kotrymž móžeše kóždy člo-wjek w Praze dóstać wodaće hrěchow z tym, zo putnikowaše po štyrjoch praskich cyrkwjach (Wyšehrad, ka-pala swjateho Křiža, dom swjateho Wita a cyrkej w Brěnowje), čini po-kutu a zaplaći prikazane pjenjezy. Połojcu z tutech nazběraných pjenjez dyrbyeše bamž dóstać a pořojcu cyr-kej swjateho Wita dóstać. Ale k tomu njeje dóšto, dokelž bamžski legat zdžěla pjenjezy rozbroji a zdžěla roz-dawa je mjez českim fararjem. Mjez putnikami bě tehdom tež Jan z Hu-sinec, kotryž poslušnje putnikowaše po prikazu a zaplaći swoje poslednje groše. Zo by je měł, dyrbyeše z jědžu lutować. Wěrješe do toho, štož cyrkej wudawaše a bjerješe za samu wěr-nosć.

Młody Hantuš je nětko inšpektor na katolskich cyrkwiniskich kublač. Hantušec džěd a wowka žiwje sobu so wobdžělištaj na našej rozmołwje. Kak su tola tajke zhromadne hodžiny bohate a rjane! Někotryžkuli čłowjek je njeznaje, dokelž jenož džěla, džěla a džěla.

Na wječor dojědžechmy do Nje-chornja, zo bychu so naši lubi pře-čeljo zeznali wosobinse z našim serbskim molerjom Měrcinom Nowa-kom, kotrehož sebi my wažimy a ko-tryž je tež daloko po wšitkich słow-janskich krajach znaty. W jeho domje za hosća być, je přeco bohate nazhonjenje. Što je sebi tutón naš luby serbski wumělc wšo nahroma-dził do duchownych bohatstwow! W słowjanskich rěčach je wón doma kaž lědma jedyn druhi. Wón však je tež zbože měł, zo móžeše za młode léta nimo w Drježdžanach tež w Praze a we Wařawje studować. A wón je tutón čas swědomiče wužiwał. Je wuknył a zběrał, je pytał a wjele na-makał. Za molerja stej wosebje waž-nej wotewrjenej woći. A wón je z wotewrjenymaj woćomaj do swěta hladał. Ale nic jenož jeho woći stej hladałoj, ale jeho wutroba bě na wšem dobrym a rjanym z lubosću wobdžělena a ze cylej raznosću wot-pokazowaše wšo njedobre a njeprí-stojne, to rěka, štož čłowjeka hódne njeje. Ze swojeho bohatstwa je wón bohaće sypał do swojich rjaných wo-brazow, do swojich zajimawých ale sprócniwých knihow, dokelž sebi spisowaćel wot čitarja něšto žadać zwěri. A wón tež kóždu bjesadu wě wodzić po dobrych a hódnych pu-čach. Hižom jeho bohata knihownja, jeho zajimawe a rjane dopomnjeće, kotrež je sebi na wjele a dalokich jězbach nazběrał a kotrež na kamo-rach a regalach steja, su přeco zaso nastork k nowym a wažnym rozpo-minanjam a jeho luba mańdželska wě tak rjenje hosći pohosćić.

Rady běch swojich hosći do Nje-chornja dowježl. A nětko so woni tam tak prawje zbožowni čujachu. Haj, kóžde pućowanje ma swój wo-

sebity zaměr. Či jedni pućuja k mo-rju, zo bychu posluchali na wěčne šumjenje žołmow a jich pluskot, zo bychu so do wody čisnyli a swoje mocy wuprowali a w slóncu so dali pražić mjez wjele stow druhich ludži. Druzy zaso pućuja do horow, po možnosći do najwvyšich, a so dadža hnuć wot napohlada gigantiskich horow a hlubokich dolinow. Horjeka sněžne wjerški, deleka zelene lěsy a pluskotate rěčki. – My pak pućo-wachmy po cyle hinašim wašnjju. A nam so njestyskaše ani po tym ani po tamnym, ale běchmy džakowni, zo móžachmy mjez wuznamnymi Ser-bami so swojeje serbskeje a docyla słowjanskeje kultury wjeselić.

Pućować, widžeć, zběrać, slyšeć, rozmołwjeć so, prašeć so a prašany być, to hosći a hosćićela napina. A tajke pućowanje však je tež jenož krótka epizoda. A tuž chcemy hny-dom zaso dale jěć. Džensa pojedžemy ze swojimi hosćimi čětro daloko k počnocy. Najprjedy pozastanjemy we Wulkich Zdžarach pola fararja Kurta Zyguša. Tak někotryžkuli nimo tuteje fary jědži a ani njewě, kak w njej pilny wědomostnik w čichich nocach džěla, slědzi, problemy roz-wažuje, pisa a so stara, kak by swoju wosadu duchownje wobstarał, a tež pomhał powšitkowne duchowne wu-wiće spěchować. Zdžarowski farar za-běra so wosebje z historiskimi praše-njemi, ale tež z rěčespytnymi a teo-logiskimi. Wón je z čěšćiny přeložo-wał wažne knihi.

Škoda, zo njemožacmy dlěje w do-brej bjesadže tam wostać. Přez Wo-jerecy, hđež jenož skrótko stupich-my do superintendenty a do znowa natwarjeneje Wojerowskeje cyrkwe, jědžechmy přez krajinu, kotraž bě něhdy čicha hola, ale nětko je roz-ryta a přewobročena, dokelž tam za wuhlom hrjebaju. My jědžechmy chwatajcy do Grabina (Finsterwalde). Haj, što je w Grabinje wosebiteho, zo so tutón daloki puć wuplaći? Za našich českich hosći běše to podobne putnikowanje, kaž za katolskich do Roma. W Grabinskej cyrkwi je kelich českeho knjeza Budoveca z Budova, kaž je we Wjerbnje pola Choćebuza kelich knjeza Handrija Šlika. 27 wjed-nikow su w léće 1621 w Praze před radnicu zjawnje wotprawili. Mjez tymi woporami běštaj Budovec z Budova a Handrij Šlik, najwu-znamnišej wjednikaj. Prjedy hač jim hlówu wotčachu, su hišće raz Bože wotkazanje wužiwali. A kelichaj tu-teju wjednikow staj do našeho kraja pozdžišo přišoj. Nětko tam běchmy w Grabinje a smy tón rjany kelich w rukomaj džeržeć směli a spomi-nachmy při tym na bohate stawizny ewangelskich w Čechach, za kotrež je tute swjate sudobjo jedyn drohotny symbol. My smy tehdom w Grabinje dojednat móhli, zo dóstanje česka bratska cyrkej reprodukiju tutoho kelicha. Kelich sam však ma nětko swoje stawizny přez lěstotki. A čes-cy bratřa to wědža česćić. Ale Gra-binska wosada chce rady wupožić kelich, zo by na tajke wašnje česko-bratska cyrkej dóstała reprodukiju, kotraž je woprawdžitemu kelichej hač najswěrnjšo podobny.

(Přichodnje dale)

Njeměrna nóc

Z dowolnosću naklada Friedrich Wittig, Hamburg, přel. U. L.

(Pokročowanje)

„Haj, tak by rěkać mǎhlo. Dyrbju prajić, zo njejsym so wjele wo nabožinu a cyrkej starał. Ale něšto wo modlitwje sym přeco hišće wědzał. A w tutech posledních dnjach sym druhdy wo tym přemyslował, kak to tak je, zo je to wšo tak nimo što a zo njemóže to wšo hišće raz wot předka započec a zo njemóžeš ničo wjace přeměnić. Nǎ haj, to wšak jow nje-slušša.“

Nadobo wǎn rěčeše bjez přestaća, čekaše z wojskeje pisomneje rěče a wužiwaše pomerski dialekt, nadobo zaso jedyn hǎlc.

„Tola“, prajach, „to dospǎlnje jow sluša.“

A što dyrbjach jemu hišće prajić. Zo njewotpokazuje wěčna lubosć toho, kotrehož je swět zamordował. Zo my wostawamy wšitcy w njeličomnych naležnosćach winowaci, zo pak je swjaty měř hižom wobzamknjeny. A kotrehož blido žiwjenja nje-přeprasy, tomu je tola poslednje blido přikryte.

Zrumowach popjel cigaretow, položich běty rub na blido, stajich kríž, taler z woblatkami a keluch. Modlach so spowědž a připowědach wodaće hrěchow. Runje tak kaž překi we wojsce wšy w jutrownym času abo při chorych. Při „Wótčenašu“ modli so wǎn pomalku a njewěsće sobu. Ale słowa běchu prajene, ničo njemóžeše to mylić. Swjatočnosć je skǎnčena. Posydnymoj so hišće raz.

Baranowski so woprašša: „Mamoj hišće čas?“

„Haj, za čo?“

„Bych rady — dokelž sće to wo měrje prajili —, tola hišće někomu pisał.“

„Na koho?“ (Začuwach, na koho budže nětko hišće pisać.)

„Na — knjeni Hoffmannowu.“

„Haj. Pisajmój.“

Pisam, wǎn diktuje. „Zdžělu tebi“ — ně: „Dyrbju tebi bohužel zdžělić, zo budu džensa rano zatřěleny. Knjez farar je pola mnje. Wǎn budže Ći nadrobnišo pisać. Džakuju so za Twoju prócu, kotruž sy sej ze mnu činiła. Mi je žel, zo je tak přišlo. Pomysluj druhdy na Swojeho syna.“

Hišće podpismo. Fedor.

„A kak chceš ju mjenowac?“

Wǎn přemysljuje. Potom pak pisa: „Luba maći.“

(A nětko žane slowo wo tym, kajka je to naležnosć tole: Luba maći.)

„Budž cyle změrom. Pǎndu z tobu tam a wostanu tam hać do kǎnca.“

„Hać do kǎnca“, wǎn wospjetuje. „Hać to chěťfe pǎndže? Trzechja woni hnydom?“

„Haj, woni hnydom trzechja.“

Jeho woći bludžešej so po stwě. (Nětko by knjez Kriegsgerichtsrat mǎhl přińc, sej myslu.) Potom wǎn wozmje listowu mapu, w kotrež běchu hišće někotre wěcy, kotrež jemu wostachu, dwaj wobrazaj běštej tež podla. „To je wona“, praješe. Bě Ljuba. Ruska fotografija jedneho amatera, žadyn mišterski wobraz. Ale jeje wobličo, tak wjele mǎžach spǎznac, bě tak rjane, zo bych tež to abo tamne za nje dał. „Wy budžeće

ju wědēc. A jow je hǎlc. Tajki kadla! Škoda.“

Wǎn roztorha wobrazaj.

Wǎn bě w tutym wokomiku, jako wobrazaj zniči, kaž jedyn, kiž so na přeco wot lubeho woprawdžiteho žiwjenja džěli. Nadobo stany, wobroći so ke mni, položi mi ruce na ramjo, potom trǎchu bojazny wokoło šije, hubkowaše mje na hubu a praješe: „Džakuju so tebi, džakuju so tebi, džakuju so tebi.“

Potom přimny mojej ruce, tloči jej a šepťaje: „Kajkej dobrej ćoplej ruce ty maš.“ Wǎn je lědma hišće tǎn samsny ćlowjek, kiž je wčera wječor w ćrjódže druhich stał. Wǎn je kusk žiwjenja nachwatał, a tuta poslednja hodžina njebě chuda.

„A list wobstaram, móžeš cyle měrny być“, mǎžach runje hišće rjec, jako slyšachmój někoho po chǎdbje přińc. Stupich wrǎco. Naju hnute rozžohnowanje njetrjebaše ničtǎn widžec. Dwaj policistaj zastupištaj a z nimaj Kriegsgerichtsrat, kotryž mje skrǎtka postrowi a so potom na Baranowskeho wobroći. Zasadženy steješe sprotnjeny a z prǎzdnym woćkom před swojim lěhwom.

„Fedor Baranowski! Mam wam zdžělić: Knjez Wehrmachtbefehlshaber Wukrajiny je wobzamknyl, kaž sčěhuje: Prǎstwa wo wobhnadženje Baranowskeho je wotpokazana. Wusud ma so wukonjeć. Tohodla budžeće Wy džensa zatřěleny. Wobchowajće wojske šašnje!“

Chwatajo naju wopušču, Baranowski so njepohiba.

Feldgendarm jemu praješe:

„Was na to skedžbnju, zo při najmjeńšim pospyće ćeknyć chcyć wuži-wam trěľbu.“

Fedor Baranowski ničo njewotmołwi. Jeho woći běštej hišće kaž nje-přitǎmnej: ale tale zlemjenosć nje-saha hać do wutroby.

IX

Poslednja scena w strážnej stwě.

„Hdže dyrbymy Wašu drastu a wšě druge wěcy postać? Sće adresu zawostajil?“

Ja wotmołwich za njeho: „Mam adresu.“

„Chceće šalku kofeja pić?“

Baranowski nyga: „Haj, prošu!“

Oberfeldwebel: „Woćinće hišće raz rjećazy.“

Feldgendarm: „To je přećiwu zakonje.“ Po wokomiku přemyslenja: „Na wǎn wšak njebudže ničo činić. Hižo raz ćeknył, što, hǎlc?“ Zasadženy wupi kusk kofeja.

„Hišće skibu chlěba?“

„Ně, džakuju so.“

„Ale hišće cigaretu?“ Nadobo běchu wšitcy přecelni. Z tajkimi slowami chcemy swoju winu wurunać, winu, zo smy žiwi. Slyšachmy wonka wǎz. Wot komanda přińdže jedyn a zawola: „Los!“

Baranowski položi, nimale měrny, poldokurjenu cigaretu do popjelnicy, dawa wšitkim ruce, kaž so to před dolhej jězbu čini a woprašša so na posledku mje: „Jědžeće ze mnu, knježe fararjo?“

„Haj, wostanu pola was.“

Wonka njebě wěťřikojte, ale so de-ščuje.

Na dwǎrje steješe Schirrmeister a prikaza.

„Wy přińdžeće z mužom zady horje“, slyšach jeho k policistej prajić, ale zdom slyšach, kak jedyn z tych mužow wotmołwi polwǎtře: „Ně, to njeńdže — tam steji tola kašć.“ Rozumich. Bě komando, kotrež z kašćom pojedže.

„Knjez farar pojedže z knjezom Kriegsgerichtsrat w PKW?“

„Ně, wostanu pola Baranowskeho.“

„Derje, předku maja štyri mužojo městno w tym LKW.“

Tuž sedžachmy potajkim, Feldgendarmaj, Baranowski a ja. Priwatne awto Kriegsgerichtsrata je hižom prjedy wotjěł. Policisća, wjeseli, zo je hać dotal wšo bjez komplikacije šlo, spytachu jeho na swoje wašnje troštować.

„Tajke něšto hlupeho, mǎj hǎlc“, praji jedyn.

Druhi: „Na, nětk hǎwou horje. Jednu smjerć wšak dyrbymy wšitcy wumrěć.“ Skoro dyrbjach so smjeć dla tutoho „Hǎwou horje“. Mjez tym zo jědžečmy, nikoho njewidžachmy, a to bě derje. Jědžečmy po droze, po kotrež wčera přińdžech, potom pak so nalěwo zawinychmy a zapǎnne tajka sprǎcniwa jězba, nimale bjez puća. Tu widžachmy nadobo zrudno-swjatočny wobraz wojskeho ceremoniel: Na lěweje stronje steješe kompanija, srjedža komando zatřělenja, na prawym boku běchu někotři oficěrojo widžec, předku kolik.

Wǎz zasta, wustupichmy, Baranowski, kiž njebě po puću žane slowo rěčał, kročeše měrnje ke kolikej. Jako tam steješe, zawjazachu jemu woći.

Hǎs Kriegsgerichtsrata. Po zakonju dyrbjěše so wusud a wobkrućenje hišće raz přećitać. Njećlowjeski dolhi sermon. Hǎs klinčeše kaž wčera bjez sobuželnosće a tež bjez skrǎwđenja.

Stejach pola oficěrow, tola bjez toho, zo bych do jich woćow pohladał. A tak so nastrožich, jako nadobo hǎs Kartuschki slyšach, kiž mje wolaše: „Knjez farar ma slowo.“

Začuwach, zo wjac hać sto woćow na mnje hlada. Ale sam myslach jenož na jedneho, a tǎn bě prez běle rubiško slepy a zakryty. Džěch k Baranowskemu a prajach, jako běch cyle blisko pola njeho, tak čicho, zo móžeše jenož wǎn rozumić: „Nětko jenož hišće myslu na to: Do Twojich rukow poručam swoj duch. Ty sy mje wumǎhl, Knježe, swěrný Božo.“

Na to wǎn: „Byšće mi hišće jǎnu ruku dał?“

Njewěsty pyta wǎn moju ruku. Bě derje. Stuzbnik ewangelija, teje wěcy, za kotruž tu stejach, dopokaza, hdže je jeho městno: na stronje tych, kotřiž su pod kola prišli. Wěrnosć ewangelija je swětej hluposć, směch a hněw. Njech tak je!

Potom stupich wrǎco. Jako běch na polpuću, trěľichu. Wyši lejtnant Ernst bě mjelčo znamjo tomu dał.

Baranowski bě na wobličo padnył. Štabny lékař, mały, suchi muž, kotrehož hagle nětko widžach, džěše k Baranowskemu, liči puls, hlada do woćow, čěhnje časnik, wobroći so a praješe Kartuschce: Smjerć tři mjeńšiny do šesćich.“

Serbski kublanski dzeń w Budyšinje

Póndzeli, 22. małego rózka 1965, na Hornčerskej hasy

- W 9 hodź. kemše — Chrystusowa wosada je swójba Božich dźeći
1. přednošk: — Wšelake swójby w swjatym Pismje
2. přednošk: — Wohrožena swójba džensa

Zhromadny wobjed

Kónc wokolo 16 hodź.

Prídnźće zaso, wy wšitcy, kotřiž k nam slušejće, a přinjesće nowych sobu.

Zbožopřeće k nowemu létu 1965

Postrowy k nowemu létu 1965 pósłachu na Serbsku superintendenturu biskop dr. Wantuła z Wařawy, biskop Cymorek, biskop dr. Kotula, dekan Husoweje fakulty w Praze prof. dr. Kaňak, dekan ew.-luth. fakulty w Bratislawje prof. dr. Michalko, dekan Komenskeje fakulty w Praze prof. Hromadka a druzy lubi přečeljo z wukraja, ze Serbow a Němcow.

Dary za Pomhaj Bóh

We wulkej ličbje su dary za Pomhaj Bóh k nam na Serbsku superintendenturu dóšle. Hač dotal smy dostali ze scéhowacych wosadow:

z Njeswaćidla	133,00 hr.
z Wojerec	50,00 hr.
z Barta	63,00 hr.
z Rakec	219,70 hr.
z Poršic	32,10 hr.
z Minakała	5,00 hr.
z Hodźija	100,00 hr.
z Delnjeho Wujězda	30,00 hr.
z Budysko-Michalskeje	7,00 hr.
z Bukec	60,00 hr.
a dalše dary	21,00 hr.
	<u>720,80 hr.</u>

Bóh luby Knjz zaplaći Wam wšitkim Wašu šcedriwu lubosć. Mjz tym zhonichmy, zo su hišće dalše dary po puću, za kotřež so podzakujemy w přichodnych číslach.

Serbska superintendentura

Z wosadow

Njeswaćidlo: W zańdženym léće mějachmy w našej wosadze, kotraž ma 3 200 dušow, 46 krćenjow (39); 40 pačerskich dźeći (22); 11 wěrowanjow (15); 43 křescanskich pohrjebow (40). K Božemu blidu je poboyo 1 285 (1 061), mjz nimi běchu 363 Serbow. W Njeswaćidlskim Božim domje a w Zarččanskej kapalce bě 148 Božich službow. Mjz nimi 43 serbskich. Dobrowólnych darow je so nazběrało 17 973,92 hr.

Rozprawa z Delnjeho Wujězda a Luća:

Delni Wujězd: Krćenjow bě pola nas w zašłym léće 14 (20), a to 8 hólcow (11) a 6 hólcow (9). Konfirměrowali smy 15 (12) dźeći, mjz nimi 9 hólcow (7) a 6 hólcow (5). Wěrowanjow bě 5 (4). Pohrjebali smy 12 (15), 7 mužow (10) a 5 žonow (5). K Božemu blidu su 257 (248), 93 muskich (83) a 164 (165) žonskich, přišli. Na serbskim Božim wotkazanju wobdžělichu so 28 ludźi, 8 mužow a 20 žonow.

Luća: W tutej wosadze mějachmy w zańdženym léće 5 (7) krćenjow, 3 hólcy (4) a 2 hólcy (3); 4 (3) wěro-

wanja; 3 (10) pohrjebj, a to 2 mužej (4) a 1 žona (6). K Božemu blidu je poboyo 92 (104) wosobow, mjz nimi 28 mužow (34) a 64 (70) žonow.

Dar z wobeju wosadow w Božich službach bě w léće 1964 jara bohaty 2 388,30 hr. Při zběrkomaj na droze zhromadźichmy 1 072,70 hr. Za „Chlěb za swět“ dostachmy 155.— hr. Přinošk za diakoniju bě 922.— hr. a za wšelake wěcy cyrkwyje 551.— hr. Za swoju wosadu — Delni Wujězd — zběrachmy 742.— hr. a swoju wosadu — Luća — zběrachmy 372,80 hr.

Ličba našich wosadnych je jenož 1 700. Hladajmy na dobrowólne dary zašeho léta, spóznamy džakownje woporniwosć svojich hišće swěrných wosadnych. Wšém lubym darićelam wutrobnj dżak.

Bukecy: Naš swěrnj serbski wosadny Pawol Lubjenski, bliďarski mištr w Bukecach, smědžeše 25. januara 1965 wosadny sydowdžesaćiny swjećić. Jubilar je so čas žiwjenja swěru měł po starým dobrym hesle Kilijana: „Serbja, zachowajće swěru svojich wótcow rěč a wěru!“ Wón ma wulke zaslužby wo swój narod, koryž wón lubuje a ke kotremuž je so swěru wuznal w dobrych a w zlych dnjach. A stajnje je so swěru k cyrkwinskemu žiwjenju swojeje wosady měł. Lédy pobrachuje wón ze swojej lubej mandželskej na našich serbskich kemšach. Wězo čita tež rady naš „Pomhaj Bóh“ a wobdžěluje so po možnosći na zhromadźiznach a wuhotowanjach našeho Serbskeho cyrkwinskeho dnja. Tež my so jemu džakujemy za wšu swěru a přejemy jemu dalše Bože bohate žohnowanje na puću přez časnosć do wěčnosće.

W Hodźiju 1964

Někotre podawki a ličby z tuteho léta

Možno, zo sebi čitarjo našeho Pomhaj Bóh mysla, zo pola nas wšitko spi, wosebje we cyrkwinskim žiwjenju. To pak jenož tohodla, dokaž nihdy w Pomhaj Bóh ničo nječitaju wo nas.

Tomu chcju trošku wotpomhać. Žiwjenje pola nas dze dale, wone běži we svojich pučach, chwatajo abo pomalku, wótře a tež čicho, runje kaž rěčka nimo Lazarec hosćenca a farskich lukow dale skónčnje do morja.

Dajće sej něšto rozprawjeć wo zańdženym léće a wo našich wosebitych

starosćach. To je najprjedy naša cyrkej a to wosebje wěži. Wonej tam hišće kruče pokazujetej horje do wěčnosće, ale kajkej stej z bliska!? Je hižo wjele cyhelow dele spadato, čorne blaki su po každym wětriku wjetše a drjewo počnje hnić. Bóh daj, zo budže nam móžno, tomu na někajke wašnje wotpomhać. Kak to póndže, njewěmy, ale zo budže tomu wjele pjenjez nuzne, to je nam jasne. Tohodla ja každemu radžu, kiž so přejara na swoje pjenjezy hněwa, njech je přinjese k nam, my je na třěchu spowěšamy.

Druha wěc je naše woltarnišćo. Smy je dospołnje wurumowali a z nowej čistej bētej barbu wobēlili. Tež woltar a klētkka kaž dupa na ponowjenje čakaja. Nowe wokna wjacje swěcy do teho wulkeho ruma scēleja.

Wězo, napohlad budže hinaši hač dotal. Zwjetša so wón tež wosadze lubi, někotryžkuli wšak tež zrudnje za lubym starým so wohladuje. Ale myslimy na rěčku, wona běži dale, wona nas dopomni na Jezusowe slowa: „Hlej, ja činju wošo nowe“ (Scēnje Jana 21.5). Chcemy so tola ze wšej poněžnosću na tute slowa dopomnić a tež naše skutki pod tuto slowo stajić.

Myslmy tež na to, hdyž Bóh Knjz žiwjenja wza, žiwjenje, kiž je nam lube a drohe. Abo hdyž nam wón nowe žiwjenje dari, cyle hinaše.

Něšto ličbow ze zańdženeho léta: Naličichmy w Hodźiju 5 462 wosadnych. Wot 1955 hač do 1964 je so ličba na 4 506 wosadnych pomjenšila.

Wukřičeli smy 29 hólcow a 28 hólcow. Wěrować je so pola nas 17 porow dało, nimo tych, kiž su pola nas připowědani a we druhich cyrkwach wěrowani, to bě 16 porow. Zemřěło je: 18 mužow, 26 žonow, 4 hólcy a 1 holca.

83 króc mějachmy spowědz, a to so wobdžělachu 2 359 we cyrkwi a 159 we domach.

Z cyrkwyje wustupilo je 15 wosobow, z nich je jena ke katolskej cyrkwi přestupila.

W Hodźiju samym mějachmy 83 kemšow, 20 w Čerwjonych Noslicach a jene we Šmochćicach. K tomu přinđže 27 zhromadźiznow, kaž kemše na wsach, adwentaska a pasionska nutnosć a druhe. To je hromadže 131 kemšow, na nich so woprowaše 12 055.— hr. za našu wosadu a 3 582.— hr. za krajnu cyrkej, to je wokolo 111,50 hr. na každe kemše a podobnu zhromadźiznu. Naše serbske kemše su wězo mjenje wopytane, ale dary su jara wulke. Wone wunjeseja na každe kemše z wokolo 12 wosobami na 42.— hr. Naši Serbja so woprawdže jara wo cyrkwinske žiwjenje prócuja. Smy Serbow w svojich wsach přeličili. A to je w našej cyłej wosadze 88 wosobow, kiž serbsce rěča, a 325, kiž serbsce móžeja, ale serbsćinu jenož zřědka wužiwaja.

Běrka

Nakład Domowina. — Wuchadza z licencu č. 417 nowinskeho zarjada pola předsydy ministerskeje rady NDR jonkróc za měsac. — Rjaduje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. — Hłowny zamowity redaktor: superintendent Gerhard Wirth-Njeswaćidlski. — Čiść: III-4-9, Nowa Doba čišćernja Domowiny w Budyšinje.